

Non, je ne regrette rien

Over 'Vlucht uit Montaillou' van Ton van Reen

door Marianne Wulms-Hovens

De geschiedenis van het jonge meisje Claire en haar beschermer en bondgenoot de manmoedige en tot imposante beer getransformeerde Napoleon begint in het plaatsje Montaillou. Beiden vertrekken met hun eigen levensdoel naar Parijs en brengen steeds meer mensen in beroering. Aanvankelijke onrust maakt bij hen plaats voor fascinatie. Dat geldt zeker ook voor schrijver Boris Vian die besluit hier een roman over te schrijven en blijkt geeft van een telepathisch inzicht, waarbij levende mensen en boekfiguren een realistische eenheid vormen. Hij staat met rode stip vermeld op het omslag. Deze op jeugdige leeftijd overleden Franse auteur en dichter krijgt in de vaak surrealistische tekst van Ton van Reen als het ware een postuum eerbetoon dat recht doet aan zijn werk. Een gezegde van Boris Vian luidt: 'De jongeren herinneren zich. De ouderen vergeten alles'. Treffend is dat vergankelijkheid een thema is in dit boek, het onontkoombare einde, het beheren van nagelaten cultureel erfgoed en een alerte instelling ten aanzien van situaties in het maatschappelijke en politieke gebeuren. Uiteraard geldt dit ook voor het onttrekken aan de vergetelheid. Ton van Reen heeft Boris Vian een glansrol toebedeeld in een alsmaar verrassende vertelling die van fantasie tot realiteit wordt. Verleden, heden en toekomstvisie vormen hierbij een wervelende eenheid. Zo is er het Panthéon, een verwijzing naar het gelijknamige gebouw dat bekend is uit de Romeinse Oudheid. Hier hebben Sartre en Simone de Beauvoir tijdelijk domicilie gevonden, evenals Brel, De Gaulle, Edith Piaf, Sarah Bernhardt en een keur aan andere vroegere helden van Frankrijk. Persoonlijk vind ik het knap hoe Ton van Reen er door deze constructie in slaagt het woordeloze op te heffen, de stilte van het heengaan te doorbreken, stemmen door te laten klinken in het anonieme, de discussie tussen eens geprezen Fransen levend te houden.

Het is bovenal een menselijk verhaal met een filosofische inslag. Een ereplaats is toebedeeld aan de Franse cultuur en literatuur. Tijdens hun leven zijn grootheden vaak al een levende legende, een inspirerend voorbeeld. Als zij heengegaan zijn dient de vraag zich aan welk mogelijk vervolg zij aan hun leven

hadden kunnen geven. In hun eigen tijdsbestek lieten zij een indringende indruk na, gebaseerd op een bijzondere invulling van het heden, met oog voor de toekomst en gevoel voor historie. Juist datgene kenmerkt de personages in deze roman met een retrospectieve lading, geeft er diepte aan en heeft een driedimensionale werking zonder weerga.

Vive la vie

In de zoektocht naar persoonlijke ontwikkeling is de Franse plaats Montailou het startpunt, Parijs de eindbestemming. Als een onvoltooide symfonie wordt in de verhaallijnen gezocht naar de juiste invulling. Dat gebeurt op de onnavolgbare, sprookjesachtige wijze die auteur Ton van Reen kenmerkt. Het meisje Claire wil haar horizon graag verbreden en is op zoek naar de liefde. Napoleon eens beschouwd als de redder van Frankrijk is vasthoudend en wil geheel volgens zijn aard niet versagen. Op het gebied van de religie wordt de geschiedenis van de Lazaristen belicht, mede door dat Vincentius a Paulo als een tot leven gewekt standbeeld hier zeggingskracht aan verleent. Ook de magie van de zoektocht naar de Heilige Graal houdt de lezer in de ban. Korte passages over het dementerende paar Poupou en Marie – Thérèse vind ik ontroerend en humorvol.' Zij blijven ten allen tijde zichzelf: 'voor hen was het een zegen om hun geheugen kwijt te zijn'. Een aangrijpend fragment is dat van de nooit geopende koffers van missionarissen.

Naar mijn mening verdient deze roman een vertaling in het Frans, ook al om het waar worden van de volgende uitspraak van Boris in de roman van Ton van Reen te voorkomen: 'Helaas is de vergetelheid het lot van allen die uit de tijd raken'. Hou de literatuur bijdetijds!

Bron: [\(7\) Uitgeverij In de Knipscheer - Berichten | Facebook](#)